

Vitamin D ve vybraných potravinách

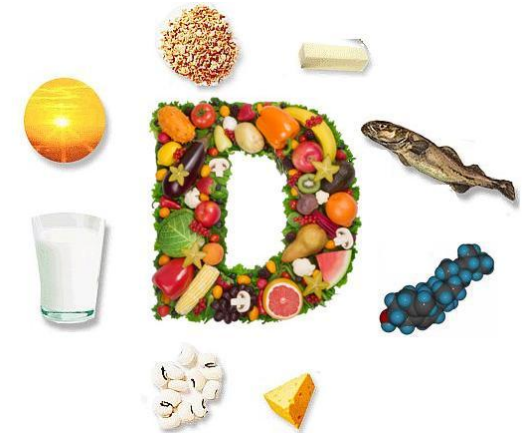

Mgr. Radek Kavřík, RNDr. Hana Paskerová
RNDr. Irena Řehůřková Ph.D., Prof. MVDr. Jiří Ruprich CSc.

Státní zdravotní ústav

Centrum zdraví, výživy a potravin, Palackého 3a, 612 42 Brno

Monitoring vitaminu D

- Vytipování relevantních potravin
 - dle shromážděných informací o obsahu
 - dle významu z hlediska dietární expozice

1. Prověření vybraných matic (2013)

- problematické vzorky (nejasné, rozporuplné informace)
- uváděné množství od 0 do stovek ug/100 g
- houby, kvasnice aj.

2. Monitoring spotřebního koše (2013/2014)

- stanovení obsahu vitaminu D v kompozitních vzorcích
- ryby, mléko a mléčné výrobky, maso a masné výrobky, pečivo
- cca 50 vzorků/rok

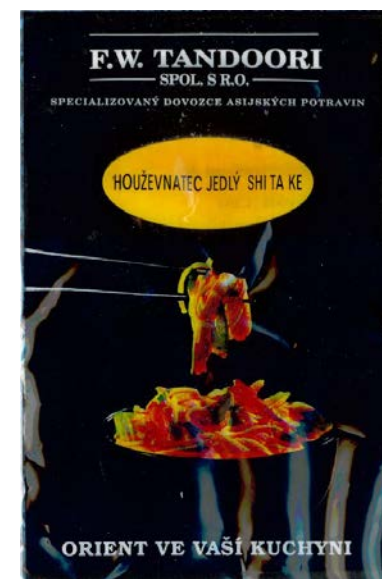
Fáze 1: Vybrané matrice

- Houby
 - ověřit přítomnost vitamínu D
 - porovnat houby pěstované a lesní
 - posoudit vliv UV záření (ozařování, sušení na slunci)
- Kvasnice
 - ověřit přítomnost vitamínu D
 - posoudit vliv UV (ozařování)
- Prověření „mýtů“
 - kakao
 - avokádo
 - kokos

Houby z tržní sítě (12 vzorků)

- Čerstvé
 - žampiony, hlíva
- Sušené
 - jidášovo ucho, shitake
- Mražené
 - liška obecná, hřib hnědý
- Sterilované
 - směs hub ve slaném nálevu

Houby domácí (3 vzorky)

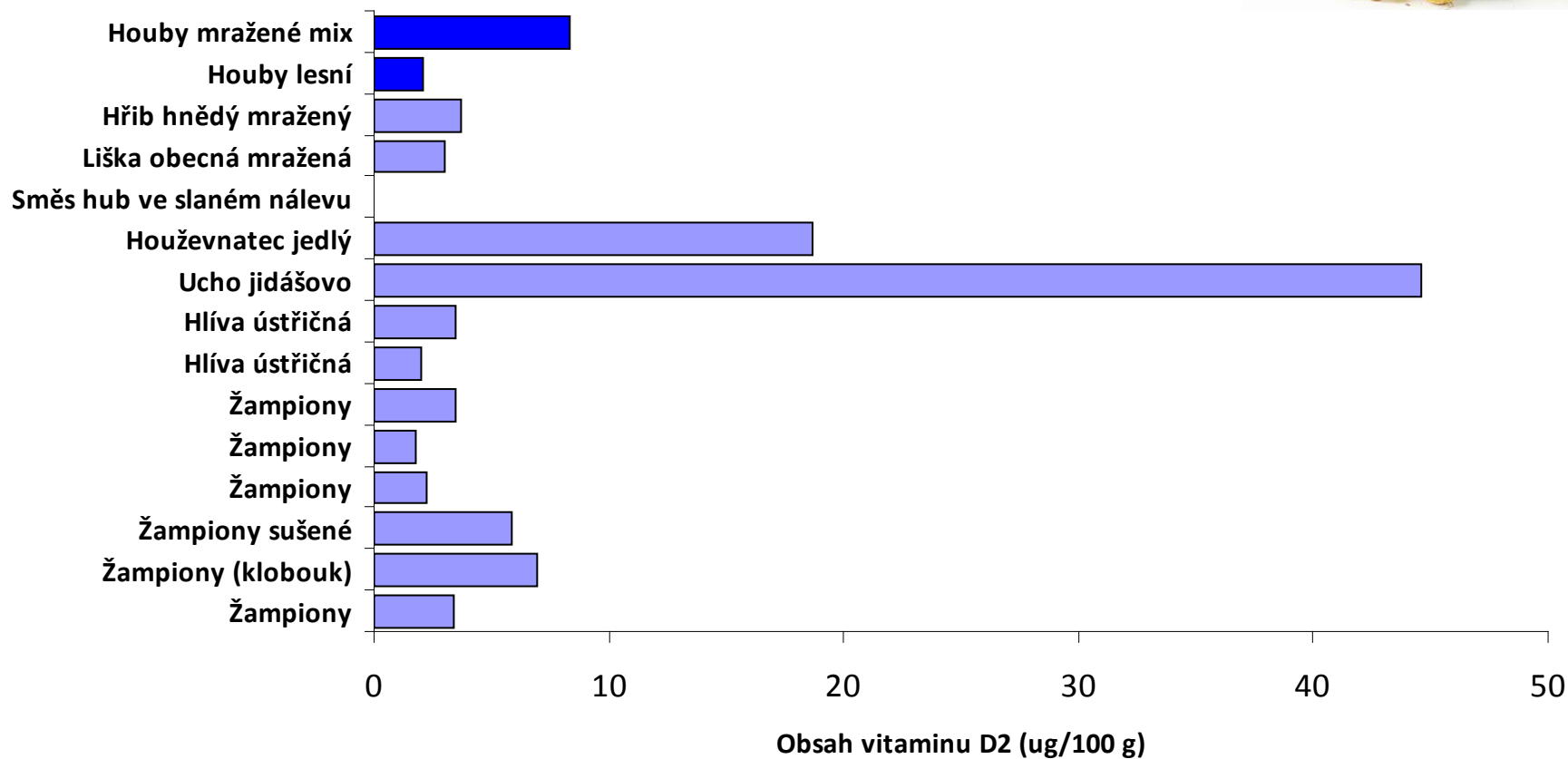
- Sušené
 - houby sušené mix
 - sušička
 - slunce
- Mražené
 - houby mražené mix

Výsledky – houby

Název vzorku	D2	Ergosterol	D2	Ergosterol
	ug/100 g sušiny		ug/100 g čerstvých hub	
Žampiony	51.2	452 000	3.36	29 651
Žampiony (klobouk)	106	528 000	6.93	29 651
Žampiony sušené	83.9	378 000	5.89	26 536
Žampiony	28.1	298 507	2.25	23 881
Žampiony púlené	19.4	231 000	1.74	20 790
Žampiony	43.0	367 000	3.44	29 360
Hlíva ústříčná	26.0	47 450	2.02	3 692
Hlíva ústříčná	31.4	233 416	3.45	25 675
Ucho jidášovo	637	41 550	44.6	2 909
Houževnatec jedlý	267	154 500	18.7	10 815
Směs hub ve slaném nálevu	nd	15 880	nd	1 218
Liška obecná mražená	52.6	77 650	3.03	4 473
Hřib hnědý mražený	105	267 000	3.72	9 505
Houby lesní	52.2	451 000	2.09	18 040
Houby mražené mix	77.2	147 000	8.32	15 847

Výsledky – houby

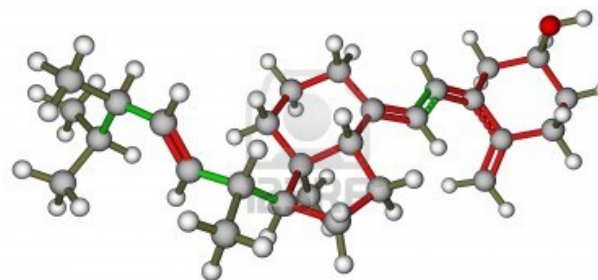

- obsah vitamínu D není v těle houby distribuován homogenně
- nejvyšší hodnoty – ucho jidášovo, shitake
- není významný rozdíl mezi uměle vypěstovanými a lesními houbami

Efekt UV záření

- Ergosterol → ergokalciferol (vit. D2)
- Ozářeno 5 vzorků hub
 - UV lampa
 - slunce
- Ozařování za definovaných podmínek
 - vzorky sušeny na střeše budovy SZÚ
 - měřeno UV záření UV – Solarmetr Model 6.4
 - 280 – 298 nm

Efekt UV záření – slunce vs. lampa

	Počet jednotek IU	Čas (min)	Dávka J/m ²	D2 ug/100 g čerstvých hub	Poznámka
Žampiony	320	30	2014	139	Naměřeno
Žampiony	30.4	270	1714	119	Výpočet
Žampiony	30.4	270	1714	116	Naměřeno

Dávka UV záření [J/m²] = intenzita UV záření [W/m²] x doba expozice [s]

Čas	IU	W/m ²
11.30	28.0	0.099
12.30	38.0	0.130
13.30	34.0	0.118
14.30	30.0	0.106
15.30	22.0	0.080
Průměr	30.4	0.106

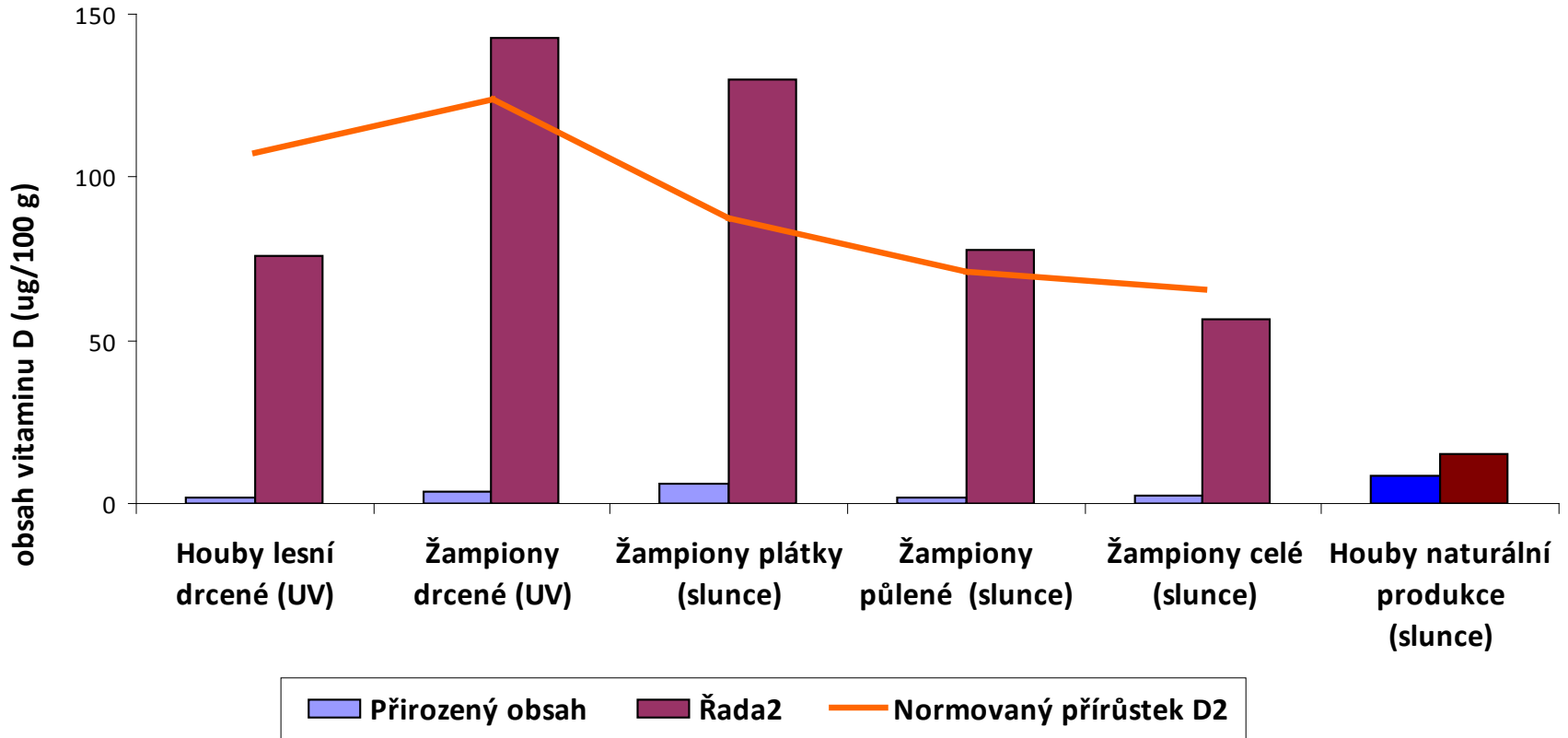
Poznámka

hodnocen pouze přírůstek vitamínu D2 po ozáření

Název vzorku	D2 Ergosterol		D2 Ergosterol	
	ug/100 g sušiny		ug/100 g čerstvých hub	
Houby lesní drcené	52.2	451 000	2.09	18 040
Houby lesní drcené (UV lampa)	1895	106 300	75.8	4 252
Žampiony drcené	51.2	452 000	3.36	29 651
Žampiony drcené (UV lampa)	2175	152 000	143	9 971
Žampiony plátky	83.9	378 000	5.89	26 536
Žampiony plátky (slunce)	1850	320 000	130	22 499
Žampiony půlené	19.4	231 000	1.74	20 790
Žampiony půlené (slunce)	865	257 750	77.9	23 198
Žampiony celé	28.1	398 507	2.25	23 881
Žampiony celé (slunce)	810	310 000	56.7	21 700
Houby naturální produkce	77.2	147 000	8.32	15 847
Houby naturální produkce (slunce)	378	137 000	15.1	5 480

Výsledky – houby ozářené UV

- obsah vitamínu lze výrazně zvýšit UV zářením
- houby naturální produkce
 - reálný vzorek, lesy Klatovsko (mražené vs. sušené na slunci)

Kvasnice (8 vzorků)

- Čerstvé

- Sušené

Výsledky – kvasnice

Název vzorku	D2 ug/100 g	Ergosterol ug/100 g
Droždí čerstvé	nd	nestanoveno
Droždí čerstvé	nd	591 000
Droždí čerstvé	nd	211 500
Droždí čerstvé	nd	210 000
Droždí sušené	nd	294 000
Droždí instantní	nd	325 000
Droždí sušené	nd	347 000
Droždí sušené	nd	296 500
Droždí čerstvé (UV)	931	739 000

„Mýty“ (5 vzorků)

- Kakao
 - kakaové boby, kakao sušené

- Avokádo

- Kokos
 - Kokosový olej, kokosový nápoj

Výsledky – „mýty“

Název vzorku	D2 ug/100 g	ergosterol ug/100 g
Kakaové boby	nd	29.5
Kakao sušené	nd	303
Avokádo	nd	nd
Kokosový nápoj	nd	73.9
Kokosový olej	nd	217

Závěry

- 1. fáze prověření vybraných matric je ukončena
 - nebyl potvrzen významný rozdíl mezi houbami pěstovanými v umělém prostředí a lesními houbami
 - Vyšší obsah u asijských hub
 - prověřen efekt UV záření
 - vztah mezi dávkou UV záření a obsahem vitamínu D lze popsat
 - popsán význam sušení na slunci
 - kvasnice mohou být dobrým zdrojem vitamínu D
 - změna technologického postupu
- Navazuje 2. fáze – monitoring spotřebního koše
 - 2013 – 2014
- Základ pro odhad dietární expozice vitamínu D

Děkuji za pozornost

kavrik@chpr.szu.cz

HEY, YOU INDOORS.
YOU NEED ME FOR YOUR
VITAMIN D INTAKE!

@ 2011 RETURN 2 HEALTH

HE'S OKAY IN HERE.
HE'S GOT US AS HIS
FOOD SOURCE FOR
VITAMIN D!

Thump
Thump

Scad